

Štancl, Rudolf

[Šrůtka, Jan. O rozvoji životní úrovně pracujících za socialismu]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. G, Řada sociálněvědná. 1963, vol. 12, iss. G7, pp. 171-172

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/111542>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

3,3 krát). Výroba chemického průmyslu se podílí na celkovém objemu průmyslové produkce NDR asi 15 %. Pro tento tak významný rozvoj chemické výroby má NDR dostatečnou surovinovou základnu (jinědě ubli, vápence, sádrovec, draselné soli, kamennou sůl atd.) i dostatek kvalifikovaných kádrů s velkými výrobními zkušenostmi. Rozsáhlá chemická výroba umožňuje rozsáhlou chemizaci, jako jeden z hlavních směrů technického rozvoje národního hospodářství NDR: jednak rozšiřování chemického průmyslu cestou rekonstrukce a výstavby nových chemických závodů a jednak zaváděním chemických procesů do ostatních odvětví národního hospodářství, např. ve strojírenství, ve spotřebním průmyslu atd. V obsažném rozsahu výroby chemického průmyslu je NDR na sedmém místě na světě, a to za USA, za Japonskem, za SSSR, za Anglií, NSR a za Francií. Ve výrobě chemického průmyslu na jednoho obyvatele je NDR na druhém místě na světě. V roce 1958 pracovalo v chemickém průmyslu NDR asi 260.000 zaměstnanců. V uplynulých letech bylo do chemického průmyslu investováno v NDR 10–15 % z celkových investic. Chemický průmysl NDR se podílí 2 % na světové výrobě kyseliny sírové, 10 % na světové výrobě minerálních hnojiv, 15 % na světové výrobě kalciumkarbidu, atd. Významný je také podíl chemického průmyslu NDR na celkové chemické produkci socialistických zemí (zejména členských zemí RVHP): více než 25 % z celkové chemické výroby, 10 % na výrobě kyseliny sírové, 21 % na výrobě kalcinované sody, 25 % na výrobě kaustické sody, 30 % na výrobě chloru, 20 % na výrobě dusíkatých hnojiv, 8 % na výrobě fosforečných hnojiv, 62 % na výrobě draselných hnojiv, 56 % na výrobě kalciumkarbidu, 45 % syntetického kaučuku, 10 % výroby pneumatik, 23 % výroby plastických hmot, 67 % výroby PVC, 34 % výroby chemických vláken, atd. Chemický průmysl NDR je bezprostředně spojen se socialistickou soustavou světového hospodářství: NDR vyváží 20 % z vlastní chemické produkce a 20 % se podílí na chemickém vývozu zemí RVHP. Rozsáhlá je také vědecko-technická pomoc NDR ostatním socialistickým zemím. Autor dále hodnotí chemické programy v perspektivních plánech rozvoje národního hospodářství členských zemí RVHP. Dále hodnotí činnost komise pro vědecko-technickou a hospodářskou spolupráci pro chemický průmysl při RVHP a její přínos pro rozvoj socialistické mezinárodní dělby práce. Pomocnými orgány této komise jsou stále pracovní skupiny (pro minerální hnojiva, plastické hmoty, chemická vlákna, zpracování kaučuku, anorganické chemikálie, laky a barvy, farmaceutický průmysl) a dočasné pracovní skupiny, které se zabývají vypracováváním dlouhodobých perspektivních plánů (analýza rozvoje chemického průmyslu, stanovení hlavních směrů jeho rozvoje, vypracování předběžné koncepce vývoje do roku 1975, zásady socialistické mezinárodní dělby práce, otázky specializace a kooperace v chemickém průmyslu členských zemí RVHP atd.)

Z dalších statí věnovaných aktuálním otázkám hospodářského vývoje v NDR je třeba upozornit na tyto: *Aktuální problémy teorie a praxe národního důchoďu v NDR* (H. Koziolok), *K rozvoji podniků se státní účastí a k jejich vztahům ke státnímu rozpočtu* (Th. Roesler), *K několika otázkám vlastních nákladů a rentability zemědělských výrobních družstev* (G. Darrow), *Zlepšení systému ekonomického stimulování nové techniky* (H. Steeger a G. Schilling), *Požadavky principu komplexního plánování na plánovací činnost v socialistickém průmyslovém podniku* (H. Speter), *Úloha rad městských okresů a jejich odvětvových oddělení při vypracovávání a provádění národohospodářských plánů* (R. Witt).

Poměrně velký počet statí je věnován použití matematických a statistických metod v plánování a řízení národního hospodářství: *Sestavení a použití sachovnicových bilancí národního hospodářství* (J. Pilz), *K postavení matematiky ve studiu na vysokých školách ekonomických* (H. Bader a M. Biefernich), *Optimální varianta výroby — její sestavení pro stavebnictví za pomoci lineárního programování* (A. Renner).

Ze statí věnovaných otázkám hospodářské geografie a regionální ekonomiky je třeba upozornit na tyto: *O způsobu výroby a rozmístování výrobních sil* (G. Schmidt-Renner), *O základních předpokladech společenského rozmístování výrobních sil* (G. Schmidt-Renner), *Problémy změn vztahů mezi odvětvovou a územní dělbou práce* (G. Streibel).

Rudolf Štancl

Jan Šrůtka: O rozvoji životní úrovně praeujících za socialismu
SPN, Praha 1962, str. 240.

Ve spisech filosofické fakulty UJEP vyšla stejnojmenná studie, v níž Jan Šrůtka řeší velmi aktuální problematiku životní úrovně.

Autor svoji studii opírá o materiál z území bývalého Brněnského kraje, který v rámci nového územního členění splýnul jako správní jednotka s nynějším Jihomoravským krajem.

Protože Brněnský kraj měl strukturu charakteristickou pro celý náš stát, tj. šlo o kraj průmyslový s vyspělou zemědělskou výrobou, mají Srůtkovy závěry význam pro celek, pro celostátní plánování a poskytuje také cenné metodologické poznatky.

V úvodní kapitole si autor vytváří teoretická východiska k vlastnímu rozboru. Zabývá se vymezením pojmu životní úroveň, jejími nejdůležitějšími ukazateli a zákonitostmi vývoje. Autor polemizuje s nejrůznějšími názory ekonomů buržoazních i socialistických a zpracovává stanovisko vlastní. Srůtka soudí, že do životní úrovně je třeba zahrnout nejen hmotnou a kulturní spotřebu jednotlivých sociálních skupin obyvatelstva, nýbrž i všechny ostatní životní podmínky, včetně politického, právního a sociálního postavení člověka ve společnosti. Dnes již toto širší pojetí zastává řada dalších marxistických ekonomů.

Jádro práce tvoří druhá, nejobsáhlejší kapitola, v níž se autor zabývá rozvojem hmotné a kulturní úrovně pracujících Brněnského kraje a srovnává tuto úroveň s celostátním vývojem. Srůtka nejprve kvalifikuje zdroje růstu životní úrovně, dané v nejobecnějším smyslu růstem národního důchodu; pak tyto zdroje podrobně srovnává s rozdělením a s užitím jednotlivých prvků národního důchodu, tvořících souhrnně fond osobní a společenské spotřeby obyvatelstva. Autor hodnotí kriticky dosaženou úroveň rozvoje jednotlivých hospodářských odvětví a oborů a upozorňuje na nedostatky, které bude nutno v budoucnosti odstranit. Obdobný postup volí i při rozboru užití různorodých prvků národního důchodu z hlediska důchodů, výdajů a hmotné spotřeby obyvatelstva. Zvlášť pečlivý a kritický rozbor provádí v otázce bydlení a v otázce rozvoje služeb obyvatelstvu.

Třetí kapitola je věnována otázkám demografického vývoje. Na základě konkrétních ukazatelů se autor snaží objasnit i ty složky životní úrovně, které se nedají přímo vázat na osobní a společenskou spotřebu. Závěrečná kapitola obsahuje pak poznatky a zobecnění, jež vyplývají z porovnání základních ukazatelů životní úrovně v Brněnském kraji s celostátními průměry. Autor současně nastiňuje vývojovou perspektivu jednotlivých problémů a ukazuje pravděpodobný způsob jejich řešení v komunismu.

Rozbor životní úrovně provedl autor na základě impozantního množství svědomitě utříděného statistického materiálu, což zvyšuje vědeckou hodnotu práce. Používá přitom nejen publikovaných statistických pramenů, nýbrž čerpá přímo s materiálu krajských orgánů. Tím shromáždil mnoho zajímavého materiálu, který by jinak při své nesourodosti a rozptýlenosti zapadl v archívech. Práce si takto, zejména originálním sebráním a zpracováním materiálu, zachovává trvale svou dokumentární, ekonomicko-historickou i kulturně historickou cenu.

Rudolf Štancil

Druhá mezinárodní konference redakčních kolektivů marxistických filosofických časopisů

Vědecké kongresy a konference se staly v přírodních a společenských vědách již vžitou a vysoce užitečnou formou mezinárodního styku vědeckých pracovníků. V oblasti jednotlivých teoretických oborů marxismu-leninismu dochází bohužel zřídka k takovým setkáním. Marxistická filosofie, politická ekonomie, vědecký komunismus i dějiny dělnického hnutí jsou ve většině socialistických zemí mladé vědní obory bez dlouhých tradic. Není tomu tak dávno, co většina bádání v těchto oborech byla soustředěna v Sovětském svazu a teprve před nedlouhou dobou se tvůrčí práce v oblasti marxismu-leninismu stala záležitostí opravdu mezinárodní.

Vzájemný styk marxistických teoretiků z různých zemí je proto dosud málo rozvinut. V oblasti marxistické filosofie např. dosud chybí vědecký časopis mezinárodního charakteru, s výjimkou jednoho francouzského časopisu nevycházejí časopisy bibliografické a referativní, takřka nikdy nevycházejí mezinárodní sborníky a většina filosofických časopisů neotiskuje příspěvky ve světových jazycích.

Za takové situace jsou porady redakcí marxistických filosofických časopisů událostí významnější než by bylo možné soudit na první pohled. Konference konané dne 13. až 15. května 1963 v Líblicích byla již druhou takovou poradou — předchozí se konala roku 1962 v Lipsku (srov. Filosofický časopis č. 5/1962). Hostitelská redakce — redakce Filosofického časopisu CSAV zaslala pozvánky do všech zemí světové socialistické soustavy, takže konference byla početně navštívena. Takřka ze všech socialistických států přijely několikačlenné delegace složené obvykle z významných pracovníků marxistické filosofie; kromě toho byla přítomna řada hostů z různých zemí. Celkem bylo přítomno asi čtyřicet účastníků z jedenácti států. Vedoucím sovětské delegace byl *M. B. Mítin*, polskou delegaci vedla *Helena Eilsteinová*, delegaci NDR vedl *Wolfgang Eichhorn*. V čele maďarské delegace byl *Joszef Szigeti*, bulharskou vedl *Asaria Polikarov*, jugoslávskou *Vuko Pavičević*, Rumunsko zastupoval *Nicolae Bellu*. Mongolskou de-